TerZake

NALATEN

Steeds meer mensen laten hun vermogen bij testament na aan goede doelen. Het groeiende bedrag dat daarmee is gemoeid, maakt dat charitatieve instellingen dienstverlening ontwikkelen om de schenkers en nalaters te ondersteunen. Tegelijk blijft doneren – met de warme hand of niet – een zaak van het hart. Dat blijkt wel uit de verhalen van gulle gevers, die in dit katern van TerZake onze trendreportages en praktische wenken van deskundigen van een zeer persoonlijke noot voorzien.

Hoofdredactie
Wilbert Geijtenbeek
Design
Jannie van de Goor
Redactie *Ellis Emeis, Sterre ten Houte de Lange, Roosje van der Kamp, Loeka Oostra, Cleo Scheerboom, Wessel Simons, Naomi Querido*
Eindredactie
Liesbeth Wijnands
Projectmanager
Onno Dekker
Advertentieboekingen
Sylvia Hoogendoorn-Paap
06 20 12 15 14

TerZake is een bijlage van ELSML en valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactie van *Elsevier Weekblad*. De thematiek komt tot stand op basis van wensen van adverteerders en de artikelen worden door onafhankelijke journalisten gemaakt. 4-11-17

99 | Strategisch nalaten
Wettelijke bepalingen sluiten niet altijd aan bij de wensen van erflaters. Voor particulieren en ondernemers die liever hun eigen plan trekken, is het dus raadzaam een testament op te stellen. Zo'n document verschaft duidelijkheid aan de achterblijvers en voorkomt in veel gevallen onenigheid binnen de familie. Twee deskundigen reiken een aantal handvatten aan.

91 | Gouden eeuw van liefdadigheid
Vijf inspirerende portretten van donateurs en nalaters die door persoonlijke ervaringen een wezenlijk verschil willen maken met hun geld.

110 | Voor de nieuwe generatie
Landgoed Adderhorst staat model voor de wens om het ouderlijk huis of een vakantiewoning te bewaren voor het nageslacht.

105 | Cultureel erfgoed
Na jaren van bezuinigingsmaatregelen zijn schenkingen aan organisaties als het Prins Bernhard Cultuurfonds populairder dan ooit.

118 | Lerend vermogen
Steeds meer mensen laten een substantieel deel van hun vermogen na aan een universiteit om iets terug te doen voor een volgende generatie.

En verder

109 | CBF-keurmerk
Drie bestaande keurmerken zijn opgegaan in één erkenning.
114 | Redden en regelen
De Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij redt en ontzorgt.
117 | Couleur locale
Mensen met een Missie: hulpverlener ter plaatse.
121 | Een wereld van verschil
Simavi en de projecten rond water, sanitatie en hygiëne.

BEELD: GETTY IMAGES

ADVERTENTIE

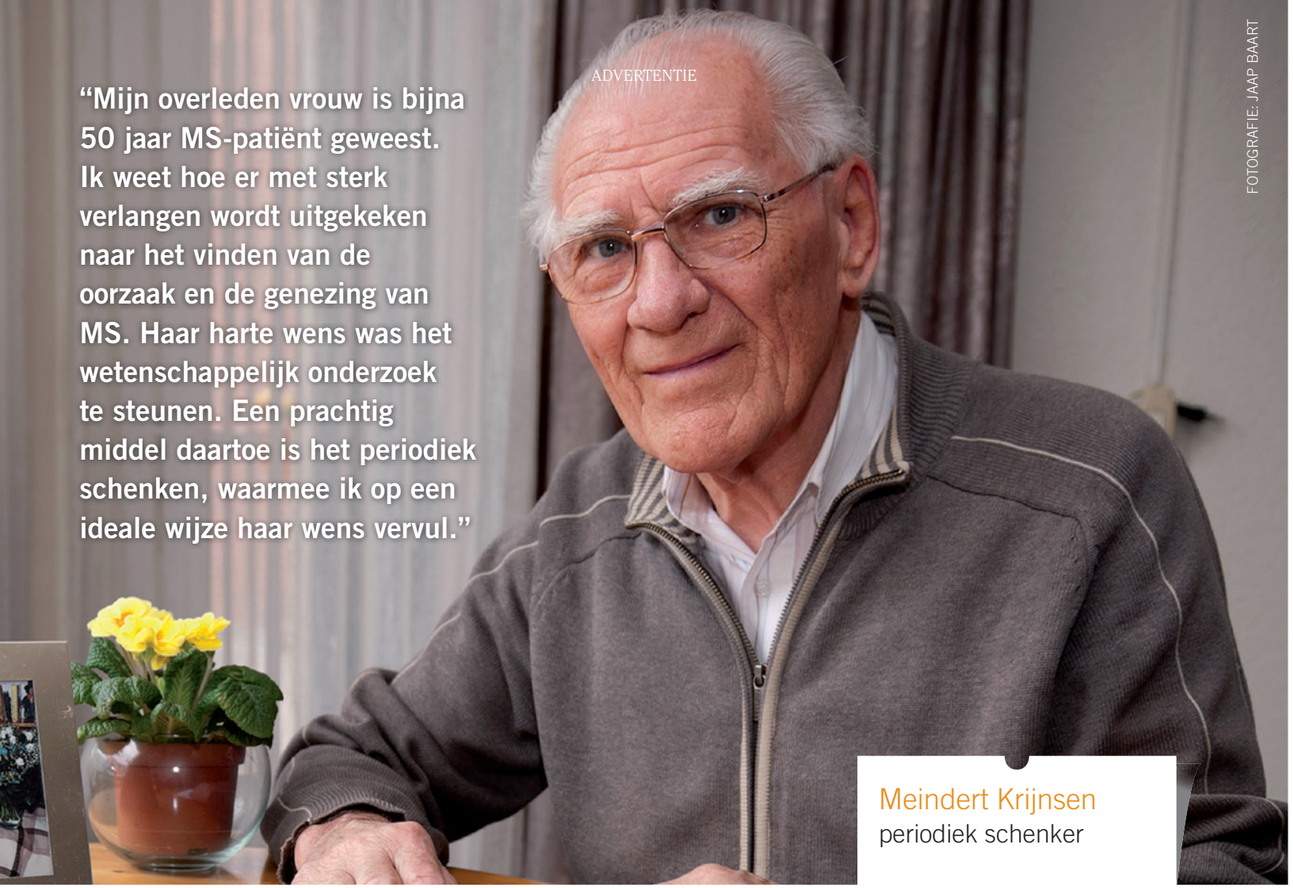

FOTOGRAFIE: JAAP BAART

Nalatenschappen essentieel voor continuïteit MS onderzoek

“Wat gebeurt er met mijn bezittingen na mijn overlijden?” Een vraag die veel mensen zich stellen voorafgaand aan het moment dat zij bij de notaris aan tafel aanschuiven. Het blijkt dat steeds meer mensen het prettig vinden iets na te laten aan een goed doel, zodat zij ook na hun overlijden nog iets kunnen betekenen voor toekomstige generaties.
Multiple sclerose (MS), een ziekte van het centrale zenuwstelsel, kent geen leeftijd. In veel gevallen treft het mensen in de bloei van hun leven. Tot op dit moment is de oorzaak van MS nog niet gevonden, evenmin een medicijn om deze ziekte te genezen.
Wetenschappelijk onderzoek naar MS is daarom enorm belangrijk. Temeer omdat tegenwoordig op steeds jongere leeftijd de diagnose MS wordt vastgesteld. Het leven van iemand met MS verandert drastisch. De dagelijkse dingen, die eerst heel normaal waren, moeten nu zorgvuldig worden afgewogen en gepland.
Onderzoek naar de oorzaak en behandeling van MS moet doorgaan en is van onschatbare waarde voor iemand met MS. Intensief onderzoek moet uiteindelijk leiden tot het vinden van een medicijn dat MS geneest.
Help ons door de juiste beslissing te nemen door Stichting MS Research op te nemen in uw testament, dan doet u hiermee iets van enorme betekenis.

stichting MS research

www.msresearch.nl – Voorschoten

Grote kans dat u weleens geld doneert. Bijna 1 procent van het bruto binnenlands product, opgeteld 5,7 miljard euro, wordt door Nederlanders jaarlijks weggegeven. Steeds vaker gaat dat doneren via het testament. Een op de vijfentwintig Nederlanders neemt een charitatieve instelling in zijn wilsbeschikking op. Omdat dat aandeel groeit, portretteert TerZake vijf nalaters, die uitleggen waarom ze hun geld en andere bezittingen nalaten aan het goede doel van hun voorkeur. Op de volgende pagina’s kunt u zich door hun verhalen laten inspireren.

De erfenis als groots gebaar

De inkomsten uit nalatenschappen zijn de afgelopen jaren fors toegenomen, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau Fondsenwerving. Werd in 2012 ruim 251 miljoen euro aan goede doelen nagelaten, in 2016 was dit ruim 304 miljoen euro.
En niet alleen de inkomsten uit nalatenschappen stijgen, ook het aandeel van de totale opbrengsten neemt toe. In 2016 waren nalatenschappen goed voor zo’n 8,7 procent van de geworven opbrengsten, tegenover 7,4 procent in 2012.

Hoge welvaart

We leven in een gouden eeuw van liefdadigheid, aldus Theo Schuyt (68), hoogleraar filantropie aan de Vrije Universiteit Amsterdam, op de website van de Nederlandse Omroep Stichting (NOS). De belangrijkste reden voor de toenemende liefdadigheid is de hoge welvaart in Nederland. Nu de economie opleeft, wordt er meer geld aan goede doelen geschonken.
Maar dat u niet over een groot vermogen hoeft te beschikken om aan een goed doel na te laten, laat Jorita Rijdes (p. 93) zien. Na jaren in de bijstand te hebben gezeten, nam ze Stichting Amazone Kinderen op in haar testament.
Hoge welvaart betekent vaak een lange levensverwachting. En hoewel mensen langer leven, komen ze steeds vaker in aanraking met ziektes. Ook zulke ervaringen stimuleren het nalaten aan een goed doel. Zo besloot Twan Hendriks (p. 92) na zijn eigen diagnose om het ParkinsonFonds op te nemen in zijn testament. En laten Jos en Helma Molthoff (p. 95) na het overlijden van Helma’s broer aan multiple sclerose en na haar eigen diagnose hun vermogen na aan de Stichting MS Research.
Tenslotte hangt welvaart samen met een kleiner gezin. Mensen die geld nalaten aan een goed doel zijn vaak kinderloos: van het geld dat charitatieve instelling ontvangen uit nalatenschappen is maar liefst 98 procent afkomstig van mensen die geen kinderen hebben.

Verschil maken

Naast welvaart speelt de Nederlandse mentaliteit een rol in de opleving van de filantropie. Liefdadigheid zit diepgeworteld in de Nederlandse cultuur, maar tegenwoordig willen mensen ook een wezenlijk verschil maken met hun geld. Waar donateurs meestal meerdere goede doelen steunen, kiezen nalaters vaak voor één goed doel. Ze willen ook na hun overlijden iets betekenen, en dit kan makkelijker door middel van een som geld. Het goede doel waar ze voor kiezen, is er vaak één waar ze een band mee hebben opgebouwd. Zo is Andries Tieleman (p. 94) al jaren actief lid van Amnesty International en namen André en Hetty Wijsenbeek (p. 96) de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij, die na een serie schenkingen een botenreeks naar hun overleden zoon heeft vernoemd, in hun testament op. **[RvdK]**

>

Twan Hendriks (p. 92)

Jorita Rijdes (p. 93)

Andries Tieleman (p. 94)

Jos en Helma Molthoff (p. 95)

André en Hetty Wijsenbeek (p. 96)

FOTOGRAFIE: FRANK RUITER. BRON: R. BEKKERS CS., GEVEN IN NEDERLAND, 2015

Twan Hendriks (70) wilde een stichting beginnen voor beginnend kunstenaars, maar gooide na de diagnose Parkinson zijn plannen radicaal om. Zijn twee panden, kunstwerken en vermogen laat hij na aan het ParkinsonFonds.

‘Als beeldend kunstenaar en intensief sporter heb ik altijd een zeer actief leven geleid. Toch begon ik te kwakkelen. Ik kreeg artrose in mijn heup, en na een hartoperatie begonnen mijn handen te trillen. Van de narcose, dacht ik. Maar toen ik bij de neuroloog kwam, zag hij direct dat ik de ziekte van Parkinson had. Dan stort je wereld wel even in. Ik heb een week gejankt en mezelf toen bijeengeraapt: door positief denken en weer dagelijks sporten voel ik mij beter dan een paar jaar geleden.
Voorafgaand aan de hartoperatie dacht ik weleens: ik word morgen niet meer wakker. Dan kijk je achterom. Ik besefte hoeveel ik gedaan heb, dat ik een topleven heb geleid en dat er een tijd is van komen en van gaan. In die periode van bezinning ben ik ook gaan nadenken over mijn nalatenschap. Ik heb twee panden in Tilburg, mijn woonhuis annex voormalige galerie en mijn atelier. Die wilde ik, als ik er niet meer ben, laten beheren door een stichting ten gunste van jonge kunstenaars. Maar het web van wetgeving en optuigen van een bestuur brachten me aan het twijfelen.
Parkinson verkleint je wereld enorm. Doordat je niet goed meer kunt praten en lopen, raak je in een isolement. Toen ik hoorde van het ParkinsonFonds, dat geld genereert voor onderzoek om het ziekteproces te stoppen en wellicht zelfs te keren, ben ik met de directeur in gesprek gegaan. Naast de twee panden laat ik het ParkinsonFonds ook een collectie litho’s, etsen, tekeningen, foto’s en beeldhouwwerken na. Het zou mooi zijn als de ziekte een volgende generatie niet meer treft. Nalaten is één ding, maar ik wilde ook kijken wat ik bij leven nog kan betekenen. Zo kwam ik op het ParkinsonGrasveld. De gedachte daarachter is: iedere Parkinsonpatiënt moet – net als elk grassprietje – meedeinen met eenzelfde wind van flexibiliteit, reflectie en positiviteit. Voor dit kunstwerk geef ik workshops waarin mensen een grasfiguur van keramiek maken. Alle werkjes vormen samen een grasveld. Zo hoop ik nog een extra bedrag van vijftigduizend euro bijeen te brengen voor het ParkinsonFonds.’ **[NQ]**

‘Het zou mooi zijn als Parkinson de volgende generatie niet meer treft’

TerZake NALATEN

Jorita Rijdes (70) zat 25 jaar in de bijstand, maar heeft altijd het gevoel gehad meer te hebben dan arme kinderen in Bolivia. Daarom liet ze Stichting Amazone Kinderen in haar testament opnemen.

‘Ik doneer al een jaar of twintig, waarvan de laatste jaren een vast bedrag per maand aan Stichting Amazone Kinderen. Opname van deze stichting in mijn testament is een logisch uitvloeisel hiervan. Geld doneren hoort bij mijn leven. Ik ben opgevoed in een christelijke traditie. We waren niet strenggelovig, maar ik herinner me dat in de bijbel stond dat de Joden één tiende van hun inkomen aan de armen gaven. Dat is mij altijd bijgebleven.
Per toeval kwam ik in aanraking met de stichting. Hoewel ik met kinderen of met Bolivia eigenlijk niet zo veel heb, sprak de aanpak van Stichting Amazone Kinderen mij ontzettend aan. Het is een kleine organisatie die zijn geld in kleinschalige projecten steekt. Ze denken niet alleen na over de kinderen, maar ook over hun donateurs. Bisschop Luis M. Casey, de oprichter van de stichting, komt eens per twee jaar naar Nederland, zodat ook donateurs hem kunnen spreken. En elke paar maanden komt er een rapport uit, waarin de organisatie verantwoording aflegt: hoeveel is er binnengekomen, waar wordt het geld aan besteed? En foto’s geven een beeld van hoe het daar is en waar je geld naartoe gaat.
De motivatie voor mijn donatie was niet: *ach, wat zielig, die arme kinderen in Bolivia*. Nee, ik doneer omdat de stichting uitgaat van hun kracht. Voor getalenteerde jongeren zijn er bijvoorbeeld beurzen. Van jongeren die zo’n beurs krijgen, wordt verwacht dat ze een andere leerling begeleiden. Zo kijk je niet alleen naar de behoeftigheid van mensen, maar ook naar hun kracht.
Ik geef van wat ik te veel heb. Er is altijd nood in de wereld, dat is onlosmakelijk met het leven verbonden. Het is belangrijk dat je daar rekening mee houdt. Het is een kleine moeite om wat aan goede doelen te geven. Want waar je ook naartoe gaat als je overlijdt, je kunt je geld en je bezittingen niet meenemen.
Ik snap dat je je kinderen iets na wilt laten, maar het is belangrijk dat je ook één goed doel in je testament opneemt. Zo’n project is dan als het ware een kind. Dan kijk je verder dan alleen naar je directe omgeving.’ **[RvdK]**

‘Ik heb niet veel, maar ik heb meer dan zij’

‘De strijd voor mensenrechten steun ik bij leven én dood’

Sinds zijn studie zet Andries Tieleman (53) zich in voor Amnesty International. Vorig jaar liet hij de organisatie in zijn testament zetten. ‘Het is een mooie gedachte dat ik de strijd tegen schending van mensenrechten ook na mijn dood blijf steunen.’

‘Van jongs af aan heb ik me het lot van inheemse volkeren aangetrokken. Ik reisde veel en leerde hoe onrechtvaardig de wereld in elkaar steekt. Dat indianen in reservaten moeten leven en stammen uit het Amazonewoud zijn verdreven voor de bouw van een stuwdam – schokkend vond ik het. Tijdens mijn studie werktuigbouwkunde in Twente werd ik daarom vrijwilliger van Amnesty International.

Mensenrechten zijn niet vanzelfsprekend. Dat besef kreeg ik al van mijn ouders mee. Zij hebben als kind de Tweede Wereldoorlog meegemaakt. Vrienden van mijn ouders zaten in het verzet; die verhalen maakten diepe indruk. Sinds ik in Haarlem woon – inmiddels 26 jaar – ben ik actief lid van de lokale groep van Amnesty International. Het is belangrijk om aandacht te vragen voor mensenrechten, ook in ons land. Neem de vluchtelingenproblematiek. Die is complex en roept veel emoties op. We moeten met elkaar in gesprek blijven om een beter humanitair beleid te realiseren. In Nederland adviseert Amnesty International de regering; dat is waardevol.
Ik weet al jaren dat ik mijn vermogen na mijn dood aan Amnesty International wil nalaten. Het is een logische keuze omdat mijn partner en ik geen kinderen hebben. Mijn neefjes en nichtjes gun ik een bedrag waarmee ze een mooie reis kunnen maken. Ik vind het niet goed als kinderen een grote som geld erven; het leidt vaak tot problemen. Dat steenrijke mensen als Bill Gates een groot deel van hun nalatenschap aan goede doelen schenken, begrijp ik goed. Vorig jaar hebben mijn partner en ik een testament opgesteld bij de notaris. Ik vond het tijd om het te regelen. Ook mijn vrouw legateert haar bezittingen aan goededoelenorganisaties, aan Greenpeace en het Wereld Natuur Fonds. We hebben vastgelegd dat de langstlevende vruchtgebruik geniet van het huis en het vermogen. Pas als wij beiden zijn overleden, gaat het geld naar de aangewezen organisaties.
Ik stel geen voorwaarden aan mijn nalatenschap. Met meer dan dertig jaar ervaring bij Amnesty weet ik dat de organisatie verantwoord omgaat met giften. Dat moet ook wel. Amnesty International krijgt geen subsidies; ze is volledig afhankelijk van donaties. Individuele legaten vormen een belangrijk onderdeel. Onlangs overleed de markante Haarlemse geschiedenisleraar Bonno van Dijk. Hij liet Amnesty International tienduizend euro na. Een mooi gebaar! Met zijn gift heeft hij zijn maatschappelijke betrokkenheid extra willen onderstrepen. Zo zie ik dat ook.’ **(EE)**

TerZake
NALATEN

‘Onderzoek is zó belangrijk’

Voor Jos (68) en Helma (66) Molthoff uit Goirle was de keuze twintig jaar geleden snel gemaakt: zij laten hun hele vermogen na aan de Stichting MS Research.

Helma: ‘Op 27 mei 1982 kreeg ik de diagnose multiple sclerose (MS). Ik kende het beeld: mijn drie jaar jongere broer had ook MS. Hij was al een fase verder en door de ziekte inmiddels gehandicapt geraakt. Hoewel ik dus wist wat zou kunnen komen, zag ik mezelf niet meteen in een rolstoel zitten. Ik dacht: *we zien wel hoe het gaat*. Gelukkig bleek de ziekte langzaam voortschrijdend. De eerste jaren had ik nauwelijks klachten. Daardoor heb ik het stil kunnen houden tot na het overlijden van mijn moeder en haar het slechte nieuws kunnen besparen. Verder wilde ik geen slachtoffer zijn: zo zijn Jos en ik dertig jaar geleden gewoon begonnen met ons administratiekantoor en hebben we ook, zolang het ging, lange en verre reizen gemaakt. Mijn broer had een veel progressievere vorm van MS. Hij is 21 jaar geleden overleden. De laatste vijf jaar lag hij alleen maar op bed. Dat gun je niemand. Toen wisten Jos en ik direct: onze nalatenschap gaat naar een MS-gerelateerd goed doel.’
Jos: ‘We zijn inmiddels al jaren donateur van de Stichting MS Research. Daarmee dragen we bij aan een groter doel: deze vreselijke ziekte de wereld uit helpen.’
Helma: ‘Wetenschappelijk onderzoek naar het ontstaan van MS of naar medicijnen om de ziekte te bestrijden gaat langzaam en kost veel geld. Maar het is zó belangrijk. De pillen die ik tien jaar lang heb geslikt, zijn nog door mijn broer getest, toen ze in de experimentele fase zaten.’
Jos: ‘Ik ben niet medisch onderlegd, maar wel financieel. Zo hoef ik niet precies te weten naar welk onderzoek ons geld gaat, maar pluis ik wel ieder jaar het financieel jaarverslag na. Dat ziet er goed uit. Een deel van het kantoor hebben we overgedragen nu we de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben. We hebben geen kinderen, maar wel een vol leven: ik werk nog enkele dagen per week, we gaan culinaire weekendjes weg in Nederland en Helma golft graag met vriendinnen en is taalcoach voor immigranten die Nederlands leren.’
Helma: ‘Ik hoop nog heel lang samen te genieten en met Jos zo veel mogelijk op te maken. Maar wat overblijft, gaat naar MS Research.’ **[NQ]**

TerZake
NALATEN

‘We voelen ons onderdeel van de KNRM-familie’

De schenking van André (71) en Hetty (70) Wijsenbeek aan de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) houdt de gedachte aan hun zoon Nikolaas levend. De KNRM vernoemde een botenreeks naar de tiener – een groot zeilliefhebber – die in 1994 omkwam bij een verkeersongeluk.

André: ‘Zeilen heeft altijd een prominente rol gehad in ons gezin. Wij zien zeilen als een vorm van ontspanning, voor onze zoons Simon en Nikolaas was het een sportieve uitdaging. Op de terugweg van een wedstrijd werden we aangereden, waarschijnlijk door drugskoeriers. De daders reden door. Ik was bewusteloos, Hetty moest naar de *intensive care* worden vervoerd, bij het zeilmaatje van Nikolaas werd een zware hersenschudding geconstateerd. Nikolaas overleefde de aanrijding niet.’

Hetty: ‘Voor de crematie van Nikolaas hebben we giften gevraagd voor de Redding Maatschappij, in plaats van bloemen. We waren al heel lang donateur van de KNRM en het leek ons een prachtig idee een reddingboot te schenken. Onze financiële situatie stond destijds niet toe die wens in daden om te zetten. Een erfenis in 2000 veranderde die situatie.’

André: ‘In gesprekken met de directie kwam naar voren dat de KNRM een nieuwe reddingbootklasse wilde ontwikkelen, speciaal voor de binnenwateren. Dat sprak ons erg aan. We kozen voor een periodieke schenking, wat ons een maximaal belastingvoordeel opleverde, terwijl de KNRM de tijd kreeg zich te oriënteren op een goede scheepsklasse. Dat werd de Mare-klasse, een beproefd Noors basisontwerp. Nikolaas Wijsenbeek is inmiddels niet alleen de naam van een reddingboot, het is ook de naam van een complete reddingbootklasse. Ik reisde tijdens de bouw van de Nikolaas Wijsenbeek mee naar Noorwegen, terwijl Hetty na aankomst van het schip in Nederland de boot naar zijn eindbestemming heeft gebracht: het reddingstation Huizen.’

Hetty: ‘Vlak voor aankomst werden we tegemoet gevaren door de reddingboten van Blaricum en Naarden. Heel emotioneel. Nikolaas werd thuisgehaald.’

André: ‘Die reddingboot heeft ons veel positivisme gebracht in een verder inktzwarte periode. Dat duurt tot de dag van vandaag. Het begon al vlak na de doop in 2009. We lagen met ons schip in Medemblik, toen we op de marifoon de eerste noodmelding hoorden voor de Nikolaas Wijsenbeek. We hebben de hele actie meegeluisterd en riepen tegen de mensen in de box naast ons: *Horen jullie dat? Dat is ónze Nikolaas!*’

Hetty: ‘Er zijn inmiddels meerdere reddingboten van de Nikolaas-klasse in gebruik genomen. De KNRM nodigt ons uit om bij tewaterlatingen aanwezig te zijn. We voelen ons onderdeel van de KNRM-familie en dat voelt heel goed.’ **[CS]**

ADVERTENTIE

Geef uw testament een missie

Mensen met een Missie steunt gedreven mensen die in hun gemeenschap opstaan tegen onrecht en uitsluiting. Dit doen wij samen met onze partners in 14 landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

Wij geloven daarbij in de verbindende kracht van religie. Laat u iets na voor een rechtvaardige wereld?

Contact: Julie Mingeli, 070 - 31 36 731 of
juliemingeli@mensenmeteenmissie.nl
mensenmeteenmissie.nl/testament

mensen met een missie

Mensen met een Missie in uw testament

Nalaten volgens plan

Bij afwezigheid van een testament bepaalt de wet waar uw bezittingen na uw overlijden terechtkomen. Het vermogen, de boedel en een eventueel eigen bedrijf. Maar sluit dat wel aan bij uw wensen? Met de juiste strategie bepaalt u zelf wat er met uw nalatenschap gebeurt.

Als u zelf niet regelt hoe uw nalatenschap moet worden verdeeld, gelden de wettelijke regels. Die wettelijke bepalingen – als u bent getrouwd gaat uw erfenis naar uw partner en eventuele kinderen – sluiten niet altijd aan op de wensen van de erflater. Bijvoorbeeld als u geen partner of kinderen hebt. Uw nalatenschap wordt dan verdeeld over uw al of niet verre familie. Denk aan achternichten en -neven die u mogelijk niet eens kent. Omdat dat niet is wat veel nalaters bij leven voor ogen hebben, laten veel mensen liever na aan vrienden, of steunen met hun vermogen goede doelen. Heeft u een samengesteld gezin, dan kunnen stiefkinderen onbedoeld worden buitengesloten. Zij erven namelijk niet van u. En bent u ondernemer, dan kunnen de wettelijke regels het voortbestaan van uw bedrijf zelfs bedreigen. Dat kan bijvoorbeeld als het bedrijf moet worden verdeeld over diverse erfgenamen. Wilt u dat alles voorkomen, trek dan liever uw eigen plan. Daarin bepaalt u zelf wie van u mag erven, en wie niet. Dat kunt u doen met de volgende handvatten van deskundigen.

1. Stel een testament op

Erfenissen die ten goede komen aan anderen dan de erflater had gewild. Dat komt geregeld voor, stelt notaris Hans Mol (44) van het Amsterdamse Mol Notariaat. Mol overlegt regelmatig met meer dan vijftig familieleden tegelijk over een nalatenschap. Een onvermijdelijke exercitie bij ouderen uit grote families, zonder kinderen, die bij leven geen testament hebben opgesteld, zo legt hij uit. ‘De wet bepaalt dat de nalatenschap vererft via de familielijn. Bij ouderen zonder kinderen, zijn de erfgenamen dan meestal broers en zussen, en als zij er niet meer zijn, hun kinderen. Een langdurig en kostbaar proces. De afwikkeling kan pas worden afgerond als iedereen heeft aangegeven wat hij wil uit de nalatenschap.’ Mol vindt het belangrijk dat mensen vooraf bedenken aan wie ze willen nalaten en dat vastleggen. Zo kan de verdeling goed aansluiten bij de wens van de overledene, wat zonder testament maar de vraag is. ‘Soms moeten we tot de zesde graad familie gaan en vererft het vermogen naar familieleden die de erflater niet eens kent.’

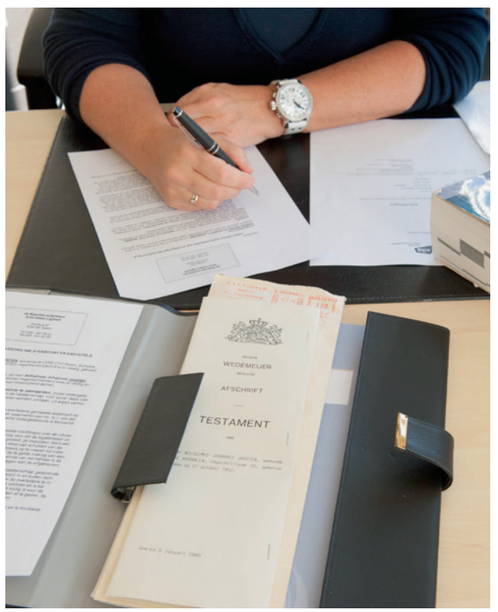

Na het overlijden van een familielid wordt de akte van overlijden aan de notaris overlegd en het testament gecontroleerd

FOTO: HOLLANDSE HOOGTE

2. Kies zelf wie erft

Wie zijn familie dus niets wil nalaten, kan vrienden opnemen in zijn testament. Of een goed doel. Mol ziet dat meer cliënten goede doelen in hun testament opnemen. ‘Wat is leuker om het geld waar je hard voor hebt gewerkt, na te laten aan een goed doel waar je veel affiniteit mee hebt?’ De cijfers van het jaarlijkse onderzoek door *de Volkskrant* naar de opbrengsten van de 25 grootste goede doelen bevestigen die trend. De opbrengsten uit donaties en vooral nalatenschappen zijn in 2016 met 13 procent gegroeid. >

ADVERTENTIE

TerZake NALATEN

3. Bepaal hoeveel iedereen erft

Als u een testament laat opstellen bepaalt u niet alleen wie erft, maar ook hoeveel diegene erft. Bij de wettelijke vererving krijgen kinderen bijvoorbeeld altijd gelijke delen, maar binnen een testament hoeft dat niet. In de Angelsaksische landen is het gebruikelijker om sturend op te treden in de testamenten dan in Nederland. Om fiscale redenen, maar vaak ook om naasten te helpen. Vanuit de gedachte *fair, not equal* krijgen kinderen niet evenveel uit de nalatenschap. Een gevoelig onderwerp, merkt Mol, die het altijd aan de orde stelt als hij met cliënten de inhoud van het testament bespreekt. 'Dan hoor je verhalen van gezinnen waarin een kind het al heel goed voor elkaar heeft en een ander kind wel wat financiële steun kan gebruiken. Daar willen veel ouders in hun testament bij aansluiten.'
Er staat de testateur weinig in de weg bij het bepalen van de verdeling. Zo is het onterven van kinderen en partner mogelijk. Wel kunnen kinderen de legitieme portie opeisen en kan een echtgenoot niet uit de gezamenlijke woning worden gezet. Zo bleek een vermogende man in 2013 een groot deel van zijn vermogen na te laten aan het Leger des Heils en de Zonnebloem. Tot verrassing van vrouw en kinderen. De hulporganisaties kregen ook het eigendom van de echtelijke woning, de echtgenote houdt het vruchtgebruik, ze mag er zo lang ze leeft blijven wonen.

4. Bepaal wat u nalaat

Moet de armband van oma na haar overlijden naar een kleindochter of juist naar een goede vriendin? Of het schilderij naar een goede vriend? Leg speciale wensen goed vast. Dat kan in een handgeschreven en ondertekend codicil. Houd wel rekening met de voorwaarden. De wens van de vader die in 2006 een codicil typte en ondertekende waarin hij bezittingen toebedeelde aan naasten en onder andere zijn zoon tot executeur benoemde, werd als niet geschreven beschouwd. Sinds 2003 bepaalt de wet dat een codicil handgeschreven en gedateerd moet zijn, bovendien kan het benoemen van een executeur alleen in een notarieel testament. Ook is er het gevaar dat de codicil 'verdwijnt', als de inhoud een erfgenaam niet aanstaat. De notaris neemt desgewenst een kopie van het codicil in bewaring, en deelt het met de erfgenamen als deze erom vragen. Meer zekerheid biedt een testament. Daarin kunt u niet alleen specifieke bezittingen nalaten, maar ook geldbedragen. De ontvanger van zo'n legaat krijgt een bedrag of bezitting uit de boedel, maar hoeft geen erfgenaam te zijn.

Kinderen kunnen altijd de legitieme portie opeisen en een echtgenoot kan niet uit de gezamenlijke woning worden gezet

>

Wie krijgt het bedrijf?

Bent u ondernemer, leg dan zeker uw wensen vast. Een bedrijf is voor de wet niet anders dan de boedel. Regelt u niets, dan vererft het volgens de wettelijke regels. Het is de vraag of het de continuïteit van uw bedrijf ten goede komt als bijvoorbeeld de kinderen gezamenlijk eigenaar worden. De historie kent grote en kleine bedrijven die na onverwacht overlijden van de ondernemer failliet gingen. Reden om afspraken goed vast te leggen, weet Joost Vat (40), verantwoordelijk voor de Adviesgroep Familiebedrijven van Accountants- en Advieskantoor BDO. Bijvoorbeeld over de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen in het bedrijf. Die vormen de basis voor de bepalingen in het testament. Vat: 'Iedere ondernemer heeft daar zijn ideeën over, maar spreekt die niet altijd uit. Bijvoorbeeld omdat hij onderlinge conflicten binnen de familie vreest. In de praktijk blijkt het juist goed om tijdig te bespreken wie van de erfgenamen naast eigendom van de onderneming, zeggenschap krijgt of zelfs de leiding over het bedrijf.' Belangrijk om die verschillende rollen te onderscheiden, benadrukt Vat. Een erfgenaam is niet per definitie ook een goede ondernemer of een goede directeur. Ook moet de rol van partners van de kinderen worden besproken. 'Veel ondernemers kiezen ervoor om het bezit en zeggenschap van de onderneming binnen de familie te houden. Voor partners is dan geen eigenaarsrol weggelegd. Moeilijk, maar wel helder.' Vat legt de wensen van de ondernemer vast en bespreekt die als de ondernemer dat wil samen met hem en zijn familie. 'Onze ervaring is dat door het te bespreken en naar elkaars motieven te luisteren de familie begrijpt waarom zaken op een bepaalde wijze zijn geregeld. De grootste bron van conflicten is namelijk onbegrip.'

ADVERTENTIE

Uw testament een hele puzzel?
Niet met dit boekje!

Het Nederlandse Rode Kruis merkt dat veel mensen het moeilijk vinden om een testament te maken. Daarom hebben we een handig werkboekje gemaakt dat u daarbij helpt. U zult merken dat het niet ingewikkeld hoeft te zijn.

Een goed geregeld testament is een hele geruststelling, zowel voor uzelf als voor uw naasten. U kunt het boekje aanvragen met de onderstaande bon, via onze website **www.rodekruis.nl/5-stappen**, of door te bellen naar 070 - 44 55 678.

Rode Kruis

Is de bon uit deze advertentie al weg of wilt u het blad niet beschadigen? Stuur dan een briefje met 'stuur mij gratis het 5-stappenboekje' en uw naam, adres, telefoonnummer en geboortedatum naar: het Nederlandse Rode Kruis, Antwoordnummer 10943, 2501 WB Den Haag

Aanvragen is **gratis** en geheel vrijblijvend

Ja, stuur mij gratis het 5-stappenboekje

LG17008

Naam _____ M / V Woonplaats _____

Adres _____ Geboortedatum _____

Postcode _____ Telefoonnummer _____

E-mail _____

Stuur deze strook in een ongefrankeerde envelop naar:

Het Nederlandse Rode Kruis
Antwoordnummer 10943
2501 WB Den Haag

Het Rode Kruis gaat zorgvuldig om met uw persoonsgegevens. Kijk voor meer informatie op www.rodekruis.nl/privacy. Als u dit boekje aanvraagt gaat u ermee akkoord dat wij u schriftelijk/telefonisch benaderen om uw mening over het boekje en over het Rode Kruis te vragen.

Steeds meer samengestelde gezinnen

Het opstellen van een testament is ook een overweging als u een samengesteld gezin heeft. Nederland telt ongeveer 184 duizend gezinnen, waarin een van de volwassenen kinderen uit een eerdere relatie heeft. Ruim 9,5 procent van het totaal aantal gezinnen met thuiswonende kinderen onder de 18 jaar is een samengesteld gezin, zo blijkt uit de meest recente CBS-cijfers. De wet voldoet niet altijd als huwelijkspartners al kinderen hebben uit eerdere relaties. De stiefkinderen erven niet automatisch van de stiefouder. Overlijdt hij of zij, dan erven in beginsel alleen de eigen kinderen. Binnen een testament kan een stiefkind erfrechtelijk worden behandeld als een eigen kind. Ook fiscaal, wat het stiefkind uit de nalatenschap ontvangt, is belast met 10 en 20 procent erfbelasting, hetzelfde tarief als voor eigen of geadopteerde kinderen wordt gehanteerd. Samenwoners kunnen vergelijkbare zaken in het testament vastleggen. Een dergelijk testament heeft mogelijk wel invloed op de positie van de eigen (of geadopteerde) kinderen. De wet bepaalt dat zij een minimale aanspraak op de nalatenschap hebben, de zogeheten legitieme portie. De kans bestaat dat de legitieme portie van het 'echte' kind wordt geschonden. Dit kind kan dan het tekort opeisen bij de stiefkinderen.

184.000 stiefgezinnen
dit is 9,5 % van het totaal aantal gezinnen*

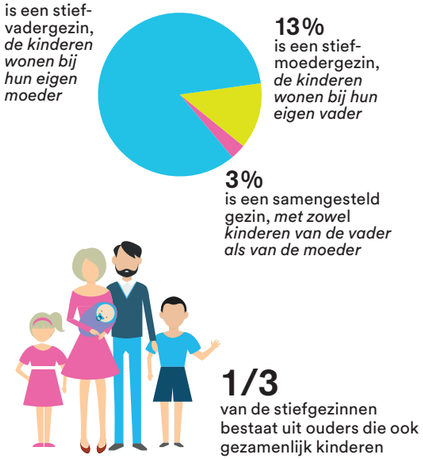

*gezinnen met thuiswonende kinderen onder de 18 jaar

Veel goede doelen hebben executeurs in dienst die de afwikkeling van de nalatenschap op zich kunnen nemen

5. Denk aan goede doelen

Het aantal mensen dat een goed doel in het testament opneemt stijgt. In oudere testamenten is een goed doel soms als mede-erfgenaam benoemd. Daarmee heeft de organisatie dezelfde zeggenschap over bijvoorbeeld de verdeling en waardering van de inboedel als andere erfgenamen. Dat kan voor ongenoegen bij nabestaanden zorgen. Het belang van het goede doel – het vrijmaken van de middelen – kan immers haaks staan op dat van de andere erfgenamen. Een oplossing kan zijn om een legaat voor het goede doel in het testament op te nemen. Daarbij legt de erflater vast dat het goede doel een vast bedrag ontvangt.
Is het goede doel juist de enige of belangrijkste begunstigde in uw testament? Dan kan het aantrekkelijk zijn de organisatie de nalatenschap te laten afwikkelen. Veel goede doelen hebben executeurs in dienst die dit op zich kunnen nemen.

6. Voorkom ruzie

Terugkerende wens die specialisten bij cliënten over hun nalatenschap horen, is het voorkomen van ruzie. Het advies is om zaken helder vast te leggen. Mol: 'Ik spreek wekelijks mensen die een slechte verstandhouding met hun broer of zus hebben, of met een kind. Dat zijn mensen die niet op de wet moeten varen, maar zelf in actie moeten komen.' Het benoemen van een executeur die daadkrachtig optreedt helpt ook, zegt Mol. Die zorgt ervoor dat de nalatenschap volgens het testament wordt afgewikkeld, en beschermt erfgenamen bijvoorbeeld tegen mondige familieleden. De notaris ziet een toenemend aantal mensen dat de executeur opdracht geeft de hele boedel te verkopen – inclusief de eigen woning – en de opbrengst onder de erfgenamen te verdelen.
'Een rigoureuze, maar effectieve manier om ruzie over de verdeling van bezittingen te voorkomen.'
Ten slotte is vooral het tijdig vastleggen van wensen van belang. Een testament opstellen of aanpassen kan alleen als de erflater nog wilsbekwaam is. **[CS]**

ADVERTENTIE

“Ik ben opgevoed met de gedachte dat het opstellen van een testament heel normaal is. Daarnaast ben ik overtuigd van het zinvolle werk van KWF Kankerbestrijding. Dus nam ik KWF op in mijn testament”, vertelt Marieke.

Specifieke bestemming: borstkanker
Marieke nam KWF op via een legaat: een vast bedrag dat ze een specifieke bestemming gaf, namelijk het onderzoek naar borstkanker. “De tijd leek stil te staan, toen ik zelf de diagnose borstkanker kreeg. Alsof het over iemand anders ging en niet over mezelf. Gelukkig gaat het nu goed met me, dankzij de behandelingen.”

Kanker begrijpen is kanker behandelen
“Toen ik ziek was, gaven de artsen me alle behandelingen die noodzakelijk waren”, zegt Marieke. “Die behandelingen bestaan dankzij onderzoek. Als artsen begrijpen waardoor kanker ontstaat, kunnen ze het ook beter behandelen. Onderzoeken naar kanker duren vaak lang, waardoor je als gever misschien niet direct resultaat ziet. Toch is het erg zinnig. Onderzoek is het fundament voor de behandeling van kanker.”

Testament geeft rust
“Via mijn testament bepaal ik zelf wat er met mijn erfenis gebeurt. Nadenken over je testament is misschien niet zo leuk, maar je gaat er echt niet eerder van dood. Het geeft me rust dat ik het heb vastgelegd. Na mijn dood draag ik bij aan meer kennis over kanker. Hopelijk leidt dit weer tot nieuwe en betere behandelingen. Het was toen geen pretje om de behandelingen te moeten ondergaan, maar ik was blij dat ze er waren.”

HEEFT U UW WENSEN GOED VASTGELEGD?

Wilt u net als Marieke nalaten aan een specifiek persoon, organisatie of doel? Dan is het slim om uw wensen vast te leggen. Met de Testamentwijzer test u of u uw nalatenschap goed heeft geregeld.

U beantwoordt 11 vragen en ontvangt een gratis advies over uw testament. Daarnaast vindt u op de website meer informatie over nalaten.

Doe de Testamentwijzer op www.momentvoorjetestament.nl.

KWF KANKER BESTRIJDING

Cultureel erfgoed

Waar cultuur ooit onder aan het lijstje met goede doelen bungelde, is het geven om cultureel leven nu sterk in opmars. Het Prins Bernhard Cultuurfonds is blij met deze ontwikkeling. ‘Cultuur draagt bij aan de maatschappij.’

Door de bezuinigingen van het afgelopen decennium, die met name de culturele sector hard hebben getroffen, beseffen mensen dat cultuur geld nodig heeft, weet adviseur mecenaat Menno Tummers (49) van het Prins Bernhard Cultuurfonds. ‘Ik vind het een goede ontwikkeling dat de burger zich weer begeeft in dit deel van het publieke domein. Cultuur draagt bij aan de maatschappij. Of het nu muziek, beeldende kunst, fotografie of literatuur is: samen iets beleven, ontroerd raken, is waardevol. Het kan nieuwe inzichten of inspiratie geven, maar ook bijdragen aan zelfontplooiing of verbinding met anderen. Dat is iets dat mensen willen doorgeven: aan hun kinderen of kleinkinderen of, als die er niet zijn, aan de maatschappij.’

Mee met de tijdgeest

Van oudsher - het fonds bestaat sinds de Tweede Wereldoorlog - is het Prins Bernhard Cultuurfonds erfgenaam in nalatenschappen. Tummers: ‘Vertrouwen is de basis van alles wat wij doen. Het is bijzonder om te merken hoeveel mensen - een groot deel van hen is al donateur - ons een bedrag nalaten en het aan ons overlaten waar we dat aan besteden. Dankzij hen kunnen wij slagvaardig optreden. Zo vinden we het belangrijk dat Nederlanders met een Afrikaanse afkomst in staat worden gesteld deze origine met ons te delen, zoals met de tentoonstelling *Fashion Cities Africa* in het Tropenmuseum in Amsterdam over Afrikaanse mode. Die vrije ruimte hebben we nodig om te kunnen meebewegen met de tijdgeest.’

Richting geven

In de jaren ’70 kreeg het fonds voor het eerst te maken met nalatenschappen met een wensbestemming. Tummers: ‘We gaan dan van tevoren met elkaar in gesprek over welke ideeën mensen hebben, bijvoorbeeld een voorkeur voor een bepaalde regio, een cultuuruiting of een natuurbestemming.’ Voor nog specifiekere wensen - van de fanfare in Friesland, het behoud van oude ambachten of weidevogels - werden er dochterfondsen in het leven geroepen. Zoals dat van kunstenaar Gerard Hordijk. ‘Ter nagedachtenis aan hem richtten zijn vrienden een fonds op dat jonge kunstenaars van een beurs kon voorzien,’ vertelt Tummers. ‘Naar dat soort persoonlijke fondsen kwam steeds meer vraag. Zo zijn we begonnen met de Cultuurfondsen op Naam. Inmiddels zijn het er meer dan vierhonderd.’

Fonds op naam

De doelen van fondsen op naam lopen uiteen, maar hebben wel altijd een link met cultuur, natuur of wetenschap. Zo ondersteunt het Appie Baantjer Fonds ‘mobiel erfgoed’ als historische railvoertuigen, terwijl het Haagse Bluf Fonds het kunstklimaat in Den Haag stimuleert en het Robert Persman Fonds zich richt op de bevordering van natuurontwikkeling in Nederland. Tummers: ‘Voor de één is een fonds voor het restaureren van molens een manier om een dierbare >

Tentoonstelling Fashion Cities Africa in het Tropenmuseum

FOTO CHRIS SAUNDERS

Ontzorgen

Vermogen nalaten aan een goed doel brengt gevoeligheden met zich mee. ‘Mensen worden geconfronteerd met hun eigen sterfelijkheid en wat zij willen nalaten of doorgeven,’ vertelt senior fondsenwerver en adviseur mecenaat Marceline Loudon (55) van het Prins Bernhard Cultuurfonds. ‘Elke erflater heeft bovendien een eigen verhaal. Soms heeft iemand het geld zelf ook maar geërfd en wordt de nalatenschap als grote verantwoordelijkheid ervaren. In andere gevallen is er sprake van familieverhoudingen waarmee rekening moet worden gehouden. Of juist het tegenovergestelde: er is niemand meer en dan worden wij als enig erfgenaam gevraagd als executeur. Wij kijken altijd vanuit respect en begrip hoe we kunnen meedenken en ontzorgen. Natuurlijk zijn we een wervende organisatie, maar mensen moeten het vertrouwen hebben dat hun nalatenschap goed beheerd en zinnig besteed wordt.’

‘Elke erflater heeft een eigen verhaal’

Alice Neel (1900-1984), Sunset in Spanish Harlem, 1958, olieverf op doek, collection of AXA US

American Dream is een internationale dubbeltentoonstelling van naoorlogse Amerikaanse figuratieve kunst in het Drents Museum in Assen. Te bezoeken tot eind mei 2018. Deze tentoonstelling werd ondersteund door het Cultuurfonds

grootvader te eren, voor de ander is het investeren in jonge cellisten een methode om de liefde voor muziek door te geven.’
Aan een fonds op naam is een minimumbedrag verbonden van 50.000 euro. Tummers: ‘In een periode van vijf tot tien jaar besteden we dat geld aan twee of drie projecten die aan onze kwaliteitseisen voldoen. Door die gerichte werkwijze kunnen we de nodige impact hebben. Komt een nalatenschap boven de één miljoen euro, dan is het zelfs mogelijk een “eeuwigdurend” fonds in te richten.’

Geven bij leven

Steeds meer mensen kiezen er bovendien voor al te starten met geven bij leven. Tummers: ‘Ook dat is een trend. Mensen beginnen al eerder met geven en willen zich meer betrokken voelen bij de doelen die zij steunen. Het leuke hiervan is dat wij dan verantwoording kunnen afleggen over de projecten die we steunen met hun geld. Daarnaast kunnen we schenkers af en toe verrassen, bijvoorbeeld door hen uit te nodigen voor de opening van een expositie, concert of evenement waaraan zij hebben bijgedragen.’

Nalaten in natura

Meestal gaat het bij nalatenschappen om financieel vermogen. Maar ook wel om een woonhuis, aandelenportefeuilles en incidenteel om bijzondere objecten of collecties van een verzameling. Tummers: ‘Soms wil iemand graag een woning in Amsterdam nalaten voor *artists in residence*. Daar zijn natuurlijk kosten aan verbonden voor het onderhoud en beheer. Dan kijken we samen naar de mogelijkheden om dat ergens onder te brengen. Ook geven mensen soms aan een bijzondere collectie te hebben, zoals zilver of glaswerk. Dan denken wij mee over hoe zij bij leven al kunnen “ontzamelen”. Maar we kijken ook hoe te gelde gemaakte bedragen een mooie bestemming kunnen krijgen: soms wil iemand een fonds op naam over het verzamelgebied, maar dikwijls ook iets heel anders. Weer een andere vorm van nalaten in natura is het in bruikleen geven. Zo krijgen we weleens de beschikking over een vleugel of een bijzonder kunstwerk.’

Samen schenken

Vrij nieuw zijn de ‘geefkringen’, waarin leden van een kring allemaal een bijdrage leveren om samen tot een collectief mecenaat te komen dat een omvangrijk project kan bekostigen. ‘Het is een heel actieve vorm van donateurschap, die doet denken aan *crowdfunding*,’ vertelt Tummers. ‘Je kunt met een bescheiden bedrag, vanaf 100 euro per jaar, samen een gericht doel bereiken, zoals het behoud van monumenten of natuur in de eigen stad. Het geeft het echte mecenas-gevoel en mensen zien al na korte tijd resultaat van hun gift.’ **[NQ]**

ADVERTENTIE

“Alle kleine stapjes in het wetenschappelijk onderzoek kunnen samen leiden tot een grote stap in de behandeling van Parkinson.”

Dr. Wim Mandemakers, Erasmus MC

Op dit moment telt Nederland ruim 55.000 Parkinsonpatiënten. Dit aantal verdubbelt zich de komende 10 jaar, is de sombere prognose. Tegelijk zien we een alarmerende stijging onder dertigers en veertigers.

Stichting ParkinsonFonds financiert al 20 jaar medisch-wetenschappelijk onderzoek. Dit is de enige weg naar een geneesmiddel voor deze ingrijpende ziekte. Een medisch-wetenschappelijke adviesraad beoordeelt elk onderzoeksvoorstel. Alleen toonaangevende studies komen in aanmerking voor subsidie.

Dankzij de steun van particuliere donateurs heeft Stichting ParkinsonFonds al € 18 miljoen kunnen investeren in baanbrekend onderzoek. Deze studies hebben waardevolle kennis opgeleverd. Genezing is echter nog niet mogelijk.

Uw nalatenschap kan zorgen voor een doorbraak in Parkinsononderzoek

Wilt u Parkinsonpatiënten hoop geven op een betere toekomst? Overweeg dan om Stichting ParkinsonFonds op te nemen in uw testament. Uw nalatenschap maakt toonaangevend onderzoek mogelijk dat voor een doorbraak kan zorgen. René Kruijff, directeur van het ParkinsonFonds, vertelt u er graag meer over. U bereikt hem via (023) 554 0755 of renekruijff@parkinsonfonds.nl.

STICHTING ParkinsonFonds

www.parkinsonfonds.nl • Hoofdweg 667-A • 2131 BB Hoofddorp • IBAN: NL10 ABNA 0504 201 530

ADVERTENTIE

Tomás Ameneiro

Voetballen met vrienden. Daar hou ik van. En van fietsen. Dat doe ik het liefst in Spanje, in de bergen. Iedere keer als ik tegen een berg op fiets, is het afzien. De top bereiken voelt dan als een overwinning. Niet de grootste overwinning trouwens. Want dat is en blijft dat ik kanker heb overwonnen.

Tomás hoort bij de 75% van de kinderen met kanker die genezen. Dat percentage moet en kan omhoog. Wij streven naar minstens 95%. Om dit te bereiken moet er meer wetenschappelijk onderzoek worden gedaan. Daar hebben wij uw steun hard bij nodig. Wilt u meer weten over ons fonds en hoe u ons kunt steunen met schenkingen en nalatenschappen, stuur dan een e-mail naar **nalaten@kika.nl** of ga naar **www.kika.nl**.

KiKa kinderenkankervrij

Maak het verschil, schenk aan de toekomst.

tom voûte fonds

Stimulans voor goede doelen

Met het predicaat 'Erkend Goed Doel' is voor de maatschappij in één oogopslag duidelijk dat een goed doel aan strenge kwaliteitseisen voldoet. In Nederland zijn nu meer dan vijfhonderd erkende goede doelen en staat ruim tachtig procent van het geefgeld aan maatschappelijke doelen onder toezicht van het CBF.

Sinds 1997 kunnen fondsenwervende organisaties zich laten beoordelen door toezichthouder CBF. Grote goededoelenorganisaties voerden het bekende CBF-keurmerklogo, en kleine, die tot 500.000 euro aan baten ontvingen, werden gecertificeerd. Met de erkenningsregeling van 2016 is dit geharmoniseerd: elke goededoelenorganisatie in Nederland kan de erkenning aanvragen en na toetsing en goedkeuring hetzelfde erkenningslogo voeren. De drie bestaande keurmerken zijn opgegaan in één erkenning. Volgens directeur-bestuurder Roline de Wilde (52) was er in de sector behoefte aan een moderniseringsslag. De Wilde: 'Het doel was een eenduidig en toegankelijk beoordelingssysteem op te zetten dat de herkenbaarheid voor de donateurs vergroot. Gezien het grote aantal nieuwe aanmeldingen zijn we op de goede weg.' Onlangs heeft het CBF de vijfhonderdste erkenning uitgereikt en daarmee staat nu ruim 80 procent van het gegeven geld aan maatschappelijke doelen onder toezicht van het CBF.

Roline de Wilde

FOTO EDWIN VENEMA

Zachte normen

Het was een behoorlijke karwei om de bestaande keurmerken om te zetten naar één erkenning. De Wilde: 'De basis is hetzelfde gebleven: iedere organisatie moet voldoen aan een aantal *harde* normen waaruit blijkt dat de zaak op orde is. We hebben het dan bijvoorbeeld over het zorgvuldig omgaan met het opgehaalde geld en de wijze waarop hierover verantwoording wordt afgelegd. Hoe groter de organisatie, hoe meer harde normen er zijn (zie kader Beoordelingsnormen). Daarnaast is er nu bewust meer ruimte voor zogenaamde *zachte* normen. Dat zijn geen verplichte eisen, maar ontwikkelpunten waarmee elke organisatie zich kan verbeteren. Het gaat dan bijvoorbeeld over de vraag welke veranderstrategie een organisatie toepast om het maatschappelijke doel dat ze nastreeft te bereiken. Onze rol als CBF is daarin veranderd. We vinken niet alleen af, we gaan ook in gesprek en helpen organisaties verder.'

CBF ERKEND GOED DOEL

BEOORDELINGSNORMEN

Binnen de nieuwe erkenning zijn er vier toetsingscategorieën, waarbij de grootte (omzet) van de organisatie leidend is

- **baten < € 100.000**
- **baten < € 500.000**
- **baten < € 2 miljoen**
- **baten > € 2 miljoen**

Daarnaast kan de toezichthouder kijken naar criteria als

- **aantal fte's**
- **aantal vrijwilligers**
- **aantal donateurs**
- **doelstelling en fondsenwerving**

Organisaties worden onder meer getoetst op

- **maatschappelijke waarde/missie**
- **middelen**
- **activiteiten/ organisatie**
- **doelrealisatie**
- **governance**
- **verantwoording belanghebbenden**

Longfonds

'We merken dat zachte normen steeds belangrijker worden,' vertelt directeur Michael Rutgers (60) van het Longfonds, dat door de batensom van 15 miljoen euro in categorie D van het erkenningssysteem valt. Rutgers: 'Elke organisatie wordt uitvoerig gecontroleerd en geaudit door het CBF, naast de eigen accountant en de Raad van Toezicht. Ik heb actief input geleverd voor de nieuwe erkenningsregeling en ik ben blij dat kwaliteiten als de impact die we hebben en ons zelfreflecterend vermogen erin terugkomen. Met impact bedoel ik: hebben onze activiteiten impact op onze doelgroep, en erkennen en herkennen mensen dat ook? Impact ís meetbaar en via ons uitgebreide netwerk van professionals en vrijwilligers zijn we er behoorlijk goed in geworden. Dat vraagt ook intern van je organisatie dat je elkaar daarop aanspreekt.'

Andermans keuken

Rutgers bepleit een intervisiesysteem voor de hele sector, waarbij het CBF als facilitator optreedt. 'Een volgende stap is dat we bij elkaar in de keuken kunnen kijken via een roulatiesysteem. Zo geldt het Longfonds binnen de sector als een voorbeeld waarbij de vereniging en patiëntenorganisatie goed geïntegreerd zijn. Wij kunnen weer leren van bijvoorbeeld het partnership van de Hartstichting met ABN Amro om investeringen in de tabaksindustrie te stoppen. Of het programma On-code van KWF om baanbrekend kankeronderzoek mogelijk te maken. Dat zelfreflecterend vermogen draagt bij aan de kwaliteit van deze sector en de erkenningsregeling zelf.' **[WS]**

TerZake NALATEN

Hoe houden we het huis in de familie?

Een huis op Texel, een boerderij in Zeeland of een villa aan het water. Veel families koesteren de wens om het ouderlijk huis of de vakantiewoning te behouden voor de volgende generatie. Hoe laat je onroerend goed verstandig na?

Als kind bracht Egbert van Veldhuizen (74) fijne vakanties door op het familielandgoed Adderhorst, in het Drentse Tynaarlo. ‘We kampeerden er in het veld. Ik was de hele dag bij de overburen, een boerenfamilie.’ Met warmte spreekt Egbert over zijn ‘opa Adriaan’, hoogleraar theologie in Groningen. De man was bezeten van de natuur en kocht rond 1912 het eerste stuk grond van Adderhorst.
Over het dieren- en plantenleven op het landgoed schreef Adrianus van Veldhuizen een lijvig boekwerk. Daarin staat ook waarom hij juist dit plekje uitkoos: ‘Het bekoorde mij zoozeer dat de wensch geboren werd hiervan eigenaar te worden en de natuur daar althans te behoeden voor verwording.’ Volgens zijn kleinzoon is dat gelukt. ‘Anders dan het omliggende boerenland heeft Adderhorst zijn oorspronkelijke staat behouden.’

Archeologische waarde

Het vier hectaren tellende landgoed is nog altijd een walhalla voor natuurliefhebbers. Er staan zeldzame planten. Egbert: ‘Mijn opa was ondeugend; hij groef bijzondere exemplaren elders uit en plantte ze op zijn eigen terrein.’ Adderhorst heeft ook archeologische waarde; het herbergt veertien grafheuvels, waarvan sommige dateren uit 2500 voor Christus. ‘De mensen werden er in de prehistorie in foetushouding begraven. Het dodenstadje is ouder dan de piramides.’ Regelmatig geeft Egbert rondleidingen over het landgoed. ‘Mensen staan versteld van de rijke historie.’
Toch zit de aantrekkingskracht voor de familie in iets anders: ‘We beleefden er heerlijke vakanties, ook in de tijd dat mijn moeder hier woonde. Zij besloot hierheen te verhuizen toen mijn vader – predikant in Rotterdam – in 1963 overleed. Adderhorst werd voor het eerst permanent bewoond; mijn grootouders hadden er destijds slechts een eenvoudig tuinhuis staan.’ >

‘Adderhorst is nog altijd een walhalla voor natuurliefhebbers’

Tips van kenners

Het kan een flinke duit schelen als erflaters nadenken hoe zij de belastingdienst minimaal laten meeprofiteren van de erfenis.

Bij de berekening van erfbelasting over onroerend goed is de WOZ-waarde – minus de hypotheekschuld – het uitgangspunt. Bij een erfenis hebben kinderen dit jaar een vrijstelling van 20.209 euro. Tot een bedrag van 122.269 euro betalen zij 10 procent erfbelasting, daarboven 20 procent.
‘Constructies om erfbelasting te besparen heeft de fiscus de afgelopen jaren fors beperkt,’ zegt Martijn te Riet (38), fiscaal jurist van Jongbloed Fiscaal Juristen uit Enschede. ‘Zo was het altijd interessant om het huis te verkopen aan de kinderen terwijl de ouders er als vruchtgebruikers in bleven wonen. De kinderen kregen een schuld aan de ouders, die daarvan elk jaar een deel kwijtscholden ofwel schonken. Hét grote voordeel was dat de waardestijging tot het overlijden van de ouders niet werd belast met erfbelasting. In 2010 is deze regeling geschrapt.’
Tegenwoordig is het opstellen van een schenkingsplan populair. Ouders mogen jaarlijks een bedrag van 5.320 euro belastingvrij schenken. Kinderen tussen de 18 en 40 jaar mogen eenmalig 25.526 euro belastingvrij ontvangen, en zelfs 53.176 euro als het bedrag bestemd is voor studie. ‘Vermogende erflaters kunnen jaarlijks een bedrag schenken dat valt binnen het 10 procent-tarief, ofwel niet meer dan 127.589 euro. De te betalen schenkbelasting is nog altijd minder dan 20 procent erfbelasting. Ouders die het geld niet willen missen, kunnen ook ‘op papier’ schenken. Dat gebeurt met een ‘schenking onder schuldigerkenning’, die bij notariële akte moet worden vastgelegd. De ouders bouwen zo een schuld op bij de kinderen, waarover zij jaarlijks 6 procent rente moeten betalen. Bij overlijden wordt de schuld afgetrokken van de waarde van het huis of van ander vermogen.
Families die een huis of vakantiehuis in gedeeld eigendom willen aanhouden, kunnen denken aan een familievereniging. ‘De leden van de familievereniging betalen geen vermogensrendementsheffing en geen erfbelasting over de waarde van het huis,’ zegt notaris Rob Timmers (53) uit Lisse , die deze constructie vorig jaar nog uitvoerde voor cliënten. ‘Zo’n huis is vergelijkbaar met het clubhuis van een sportvereniging. Beide zijn bedoeld om de banden tussen de leden te versterkigen. En dus betalen de familieleden contributie voor onderhoud en gebruik. De koopsom kan bijeen worden gebracht door de leden of door een banklening.’ Volgens de notaris is de realiteitswaarde van de vereniging belangrijk. ‘Er moet een bestuur zijn. Ook moet het huis fungeren als ontmoetingsplek voor de familie. Leg familiedagen bijvoorbeeld vast in jaarboeken.’

Voordeel boven een stichting

Timmers noemt een familievereniging aantrekkelijker dan een stichting. ‘Bij beëindiging valt de woning terug aan de leden, bij een stichting niet.’ Deze laatste vorm is volgens fiscalist Te Riet gebruikelijk bij kostbare monumentale panden. Het onderhoud is dan nauwelijks te dragen door familieleden. ‘Heeft een huis meer dan vijf hectaren grond, dan kan de status van Natuurschoonwet (of: NSW-) landgoed worden verkregen. Erfgenamen zijn vrijgesteld van schenk- of erfbelasting als het landgoed is opengesteld voor publiek. Te Riet: ‘Aan alle constructies zitten haken en ogen. Laat je altijd goed informeren door een notaris of belastingadviseur met verstand van nalatenschapsplanning.’

Een beter leven voor de Amazonekinderen

Uw nalatenschap. Hun toekomst.

Boliviaanse kinderen. Voor hen zetten we ons in. Dat kan alleen als u ons helpt. Nu en in de toekomst!

De door armoede geteisterde bevolking van het geïsoleerde Boliviaanse Amazonegebied bestaat voornamelijk uit nakomelingen van oude indianenstammen. Stichting Amazone Kinderen ondersteunt al sinds 1994 deze kwetsbare bevolkingsgroep. Wij stimuleren de ontwikkeling en zelfredzaamheid door het onderwijs te verbeteren en toegankelijk te maken voor alle kinderen, door medische zorg te verlenen - ook in de verafgelegen jungledorpen - en door jongeren te begeleiden naar de volwassenheid.

U bent van grote betekenis door onze hoopgevende hulpprojecten nu financieel te ondersteunen of door Stichting Amazone Kinderen op te nemen in uw testament.

Kijk op www.amazonekinderen.nl/uw-testament/ of bel met Monniek Leendertse van het secretariaat 079-3620703 om de informatiebrochure aan te vragen.

ZEICHTING AMAZONE KINDEREN
STICHTING TER ONDERSTEUNING VAN DE ARMEN IN HET AMAZONEGEBIED

Koraalrood 153, 2718 SB ZOETERMEER, 079-3620703, www.amazonekinderen.nl
Door de Belastingdienst aangemerkt als ANBI

In overleg met hun moeder besloten de acht kinderen in 1977 tot oprichting van de Vereniging tot Instandhouding en Exploitatie van het familiebezit Adderhorst. Egbert: 'Het idee dat het landgoed behouden zou blijven voor de volgende generatie, gaf mijn moeder rust.' Bijkomend voordeel was dat het bestuur vanaf dat moment alle administratie overnam. 'Dit groeide haar boven het hoofd,' vult Egberts vrouw Annemarie (69) aan. 'Vanwege het beschermde karakter van Adderhorst hebben we nu met zo'n twintig verschillende organisaties te maken. De grafheuvels worden bijgehouden, de monumentale bomen krijgen jaarlijks een inspectie.'
De familie koos voor een vereniging omdat niemand het erfgoed wilde bezitten. 'Wel bestond de wens om opa's geliefde landgoed te behouden,' verklaart Egbert. 'Toen in 1992 mijn moeder overleed, kregen we als leden van de vereniging elk een certificaat dat een achtste van de waarde vertegenwoordigt. We hadden allemaal zeggenschap. Door verhuur – aan vrienden en bekenden – konden we het onderhoud bekostigen. Eén keer per jaar vergaderden we. Dat het fiscaal aantrekkelijk was, deed er niet toe,' zegt Egbert.

'Niemand wilde opa's landgoed bezitten, maar verkopen was ook geen optie'

Emotioneel moment

De vereniging draaide zo'n twintig jaar toen de vraag rees: wat te doen als een van de kinderen zou overlijden? Bij Egbert en Annemarie was de wens ontstaan om er te gaan wonen. 'Mijn pensionering als predikant naderde en we zouden de dienstwoning in Zwolle moeten verlaten. We deden een bod, maar onze financiën waren ontoereikend om de broers en zussen – na opheffing van de vereniging - uit te kopen.' Anderhalf jaar dacht de familie erover na, tot het in 1999 als agendapunt op de vergadering stond. 'Ik was gespannen,' herinnert Egbert zich. 'Ik wist niet of de familie met ons voorstel genoegen zou nemen. Het was een emotioneel moment toen iedereen instemde.'
De goede afloop is allesbehalve vanzelfsprekend, beseft Egbert. 'In de omgeving staan diverse boerderijen leeg omdat de erven in de clinch liggen. Heel triest.' Waarom het bij de Van Veldhuizens wel vreedzaam verliep? 'We zijn nogal praterig en hebben een sterke hang naar het verleden. Niemand wilde dat het landgoed zou versnipperen. Dat was wel gebeurd als het door vererving naar de kinderen van de acht broers en zussen was gegaan.' Adderhorst behield de afgelopen jaren een familiefunctie. 'Onlangs was er nog een neven- en nichtendag. Volgens Egbert was dat heel bijzonder: 'Ik hoorde verhalen over mijn moeder die ik niet kende.'
Het echtpaar oriënteert zich hoe het Adderhorst in de toekomst verstandig kan overdragen aan de kinderen. 'Ook onze twee dochters en zoon zijn verknocht aan deze plek,' zegt Annemarie. 'Ze zullen creatief moeten zijn: geen van hen is in staat om de anderen uit te kopen. Misschien wordt het wel opnieuw een vereniging.' **[EE]**

FOTOGRAFIE MAARTEN NOORDIJK

Reddingboot Christien

‘Zorgen voor mensen zit ons in het bloed’

De Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij zit diep in het hart van veel donateurs. Een toenemend aantal neemt dit goede doel ook op in het testament of vraagt de organisatie zelfs de hele nalatenschap af te wikkelen. ‘Wij kunnen alles regelen, zorgen voor mensen zit ons in het bloed,’ zegt KNRM-executeur Cees Prins.

Zo’n tweeduizend keer per jaar vaart de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) uit om een actie op zee uit te voeren. Sinds 1824 helpt de KNRM drenkelingen en schepen in nood in de Nederlandse wateren. Een vertrouwd beeld voor veel Nederlanders die de kust aandoen. Minder bekend is dat de redders van de KNRM allemaal vrijwilliger zijn; de organisatie ontvangt geen overheidssubsidie, maar draait volledig op giften. De donateurs – de KNRM noemt ze liever ‘redders aan de wal’ – worden gekoesterd. ‘Zij maken de reddingsacties mede mogelijk en zijn dus even belangrijk als de redders die uitvaren om hulp te bieden,’ benadrukt Cees Prins (58), executeur bij de KNRM. ‘Met velen van hen hebben we een nauwe band.’

Kapitaalintensief

Veel donateurs schenken niet alleen bij leven, maar nemen de KNRM ook op in hun testament. ‘Als we dit weten, stemmen we de bestemming van het geld samen met de donateur zo goed mogelijk op zijn wensen af. ‘We hebben veel bestedingsmogelijkheden,’ weet Prins. De Redding Maatschappij draaiende houden is kapitaalintensief, vorig jaar gaf de KNRM ruim 2 miljoen euro uit aan reparatie en onderhoud voor de 45 reddingsstations. ‘Veel mensen hebben al een band met een lokaal reddingsstation dat ze kennen en steunen. Een gift kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor overlevingspakken of helmen voor de bemanning van een reddingboot. Ook aan opleidingen voor de vrijwillige redders dragen mensen graag bij.’ Grote schenkingen en nalatenschappen maken zelfs de bouw van een reddingboot mogelijk. De schenker bepaalt de naam van de boot en wordt nauw betrokken bij het bouwproces en de doop van de boot. Prins: ‘Vrijwel alle reddingboten dragen een naam die een relatie heeft met de schenker van de boot. Vaak de naam van een dierbare.’

Intense gesprekken

Voor een toenemend aantal donateurs neemt de KNRM ook de afwikkeling van de nalatenschap op zich, zegt Prins. ‘We kregen steeds vaker de vraag of we de hele nalatenschap van mensen konden regelen. Vaak door het ontbreken van familie. Of juist omdat mensen die taak niet toevertrouwen aan familie.’ Al zeventien jaar voeren Prins en zijn collega Cora Bartels het executeurschap uit. Een executeur regelt alles rond de uitvaart en afwikkeling van de nalatenschap. ‘Om die taak goed uit te voeren, spreken wij vooraf uitvoerig met de erflaters. Onder meer over de uitvaartwensen, zegt Prins. ‘Wil iemand worden begraven of gecremeerd? Wil iemand de as uitgestrooid hebben op zee?’ Ook worden speciale wensen over de boedel vastgelegd, zoals een schilderij of sieraad dat aan een familielid moet worden afgegeven. De inboedel van een woning wordt kort na het overlijden professioneel getaxeerd, waarna zo veel mogelijk onderdelen worden ingebracht op gespecialiseerde veilingen.’

Persoonlijk memorandum

Alle wensen leggen de executeurs vast in een persoonlijk memorandum, dat in de kluis bij de KNRM wordt bewaard. Donateurs krijgen een pasje waarop is vermeld dat de KNRM executeur is. Het is van groot belang dat een executeur zo snel mogelijk na een overlijden wordt geïnformeerd. Prins: ‘We zijn 24 uur per dag bereikbaar, zodat we na een overlijden gelijk kunnen handelen. Wij zijn er om de wensen van de donateur uit te voeren. Je wil bijvoorbeeld niet dat een verre neef de tijd krijgt om met een reservesleutel naar binnen te gaan en schilderijen van de muur te halen. Wij komen direct, maken een inventarisatie van de boedel en laten nieuwe sloten plaatsen. Ook informeren wij de buren over wie we zijn en wat we gaan doen. Dat schept duidelijkheid en voorkomt ruzie.’

Reddingboot Evert Floor

Cees Prins en Cora Bartels nemen desgevraagd ook de afwikkeling van nalatenschappen voor hun rekening

Bij het bespreken van de nalatenschap ontstaat niet zelden de wens om al te starten met schenken

Met de warme hand

Prins merkt dat bij het bespreken van de nalatenschap niet zelden de wens ontstaat om al te starten met schenken. Bijvoorbeeld binnen een zogenaamd fonds op naam, een fonds dat door de KNRM wordt beheerd, met een specifiek bestedingsdoel en een door de schenker te bepalen naam. Giften worden hierin opgenomen en, later, de nalatenschap. Hij merkt dat schenken bij leven – met de warme hand – mensen aanspreekt. ‘Dat is niet voor niets; het is bijzonder om te weten dat de redders uitvaren met een helm of een reddingboot waaraan jij hebt bijgedragen.’ [CS]

WIE GOED DOET...

De Dorus Rijkers, de Ab Vis, de Annie Jacoba Visser – de vloot van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij kent veel uiteenlopende namen. Om de verhalen achter die namen voor het voetlicht te brengen, bracht de organisatie onlangs het boek *Wie goed doet… Waarom heten boten zoals ze heten?* uit over de historie van de KNRM en haar activiteiten met betrekking tot schenkingen en nalatenschappen. Daarnaast staan in het kosteloos en vrijblijvend te bestellen boek vooral persoonlijke verhalen van donateurs en hun beweegredenen om te schenken.

Fotografie: Thomas Steenvoorden

“Onze zoon leeft voort via deze reddingboot”

Het gezin Wijsenbeek had een gezamenlijke passie: zeilen. Maar toen ze terugkwamen van een zeilwedstrijd, gebeurde er iets verschrikkelijks: ze werden aangereden en dit ongeluk werd hun tienerzoon Nikolaas fataal…

“Het was het begin van een inktzwarte periode”, vertelt vader André. Het water bood het getroffen gezin troost. “We waren al heel lang donateur van de KNRM. En het leek ons een prachtig idee om een stap verder te gaan en een reddingboot te schenken.”

Die boot, de Nikolaas Wijsenbeek, kwam er in 2009. “De schenking was in de eerste plaats bedoeld als In Memoriam, maar het heeft ons ook veel positivisme gebracht”, aldus moeder Hetty. “Onze zoon leeft voort via deze reddingboot.”

André en Hetty zijn ‘gewone’ mensen die buitengewone dingen doen voor de KNRM. Hun verhaal staat in het boek “Wie goed doet…” Een eerbetoon aan mensen die ons werk op een bijzondere manier steunen.

Meer weten over schenken en nalaten? Stuur vrijblijvend onderstaande kaart op.

KNRM

Behoefte aan een persoonlijk gesprek?
Discreet omgaan met alles wat dierbaar is. Daar draait het om bij Cora Bartels en Cees Prins. Als contactpersonen voor schenkers en toekomstige erflaters, kunnen zij u persoonlijk en geheel vrijblijvend informeren.

- Ik ontvang graag gratis het boek **“Wie goed doet... waarom heten reddingboten zoals ze heten?”** ☐ Ja ☐ Nee
- Ik wil graag een vrijblijvend persoonlijk gesprek ☐ Ja ☐ Nee

Achternaam Voorletters m/v

Straat

Postcode Woonplaats

Telefoonnummer Geboortedatum

E-mail

Stuur deze bon in een envelop naar de KNRM, t.a.v. Cora Bartels, Antwoordnummer 507, 1970 WB IJmuiden. Een postzegel is niet nodig. 51710

www.knrm.nl/boek

TerZake NALATEN

Hulp van deur tot deur

Er gaat wereldwijd veel geld om in ontwikkelingssamenwerking. Maar hoe werken hulporganisaties nu lokaal? Renske Feikema ging met Mensen met een Missie op reis om Boliviaanse projecten te bezoeken.

Doneren brengt onzekerheid met zich mee. Van misstanden duizenden kilometers verderop is soms moeilijk een voorstelling te maken. Daarbij komt de vraag of gedoneerd geld wel goed terechtkomt. Renske Feikema (52) reisde voor het project *100Reporters* naar Bolivia, waar ze een bezoek bracht aan de ontwikkelingsprojecten van Mensen met een Missie. Ze zag hoe deze hulporganisatie ter plekke ondersteuning biedt aan kwetsbare groepen. De problemen in Bolivia zijn grotendeels onzichtbaar: het land staat te boek als toeristische trekpleister, niet als probleemgebied. Maar niet alleen is er nauwelijks internationale aandacht voor misstanden, deze spelen zich ook hoofdzakelijk achter gesloten deuren af. Negen van de tien Boliviaanse vrouwen hebben te maken met huiselijk geweld, maar dit komt zelden naar buiten. Uit angst en onvermogen – vrouwen worden vaak bedreigd door hun man en niet gehoord door politie en justitie –, maar ook omdat ze niet beter weten. En dat is niet alleen een probleem van arme plattelandsmensen, weet Feikema. ‘Machismo is diepgeworteld in de cultuur. Het treft alle lagen van de bevolking.’

Bewustwording

Mensen met een Missie, een organisatie met katholieke wortels die strijdt voor sociale rechtvaardigheid, zet zich in Bolivia in om deze geweldscultuur te doorbreken. Dat is niet gemakkelijk. ‘Om cultuur te veranderen, heb je een lange adem nodig,’ zegt Feikema. Die sociaal-culturele verandering wil Mensen met een Missie op verschillende manieren realiseren. Bijvoorbeeld door vrouwen een proces van bewustwording door te laten maken. ‘Voordat ik wegging, vroeg ik me af: wat heb je aan bewustwording? Het klinkt *soft*, maar is van vitaal belang.’ De getroffen vrouwen zijn vaak niet op de hoogte van hun rechten en weten niet dat het anders kan. ‘Ze denken dat huiselijk geweld normaal is.’
Naast bewustwording richt Mensen met een Missie zich op educatie, beleidsbeïnvloeding en vrouwenopvang. Zo wordt er voorlichting gegeven over het voorkomen van geweld, de opvoeding van de kinderen en de rolverdeling tussen man en vrouw. Lokale bestuurders, politiefunctionarissen en rechters worden indringend geïnformeerd over de problematiek, opdat getroffen vrouwen in de toekomst wél gehoord zullen worden. In opvanghuizen krijgen mishandelde vrouwen onderdak en worden ze voorbereid op een zelfstandig bestaan. ‘Ze krijgen traumaverwerkingstherapie en leren breien, naaien en weven, zodat ze hun eigen geld kunnen gaan verdienen.’

Duurzame verandering

Feikema herinnert zich twee vrouwen, die in een groepsgesprek hun verhaal met haar deelden. ‘Ze hadden vreselijke dingen meegemaakt. Eén van hen bad tot God om haar kinderen te laten sterven, zodat ze daarna zelf dood kon gaan.’ De eerste zes maanden in het opvanghuis zaten deze vrouwen in een hoekje. ‘Ze durfden niet te praten en wilden niet aangeraakt worden. Maar door de hulp van de organisatie kregen ze langzamerhand enig zelfvertrouwen en leerden ze praten.’ Nu gaan hun kinderen weer naar school en verdienen ze hun eigen geld. ‘Een andere vrouw vertelde me dat ze haar zoon heeft opgevoed vanuit het gelijkwaardigheidsprincipe. Hij helpt nu ook mee in het huishouden.’
Mensen met een Missie werkt samen met lokale organisaties. Dat is belangrijk, zegt Feikema. ‘Een westerse organisatie moet niet opleggen wat ze daar moeten doen. De lokale instanties weten haarfijn wat de problemen zijn en hoe ze het best te werk kunnen gaan.’ Dit leidt tot een duurzame verandering. ‘Lokale organisaties proberen sleutelpersonen te bereiken die veel invloed hebben. En de mensen die gesteund zijn, worden op hun beurt weer ambassadeur.’ Zo moet stapje voor stapje de geweldscultuur in Bolivia worden doorbroken. **[RvdK]**

FOTO: MONIQUE TEKSTRA, ILSOO VAN DIJK

Sucre, Bolivia: Vrouwen protesteren tegen geweld tegen vrouwen op Internationale Vrouwendag

Gutierrez, Bolivia: Jongeren krijgen les over gelijkheid tussen mannen en vrouwen

Renske Feikema

‘Onderwijs is de grootste gift die je kunt nalaten’

De erfenis is allang niet meer voorbehouden aan familie en goede doelen. Steeds meer mensen laten een deel van hun vermogen na aan universiteiten. ‘Je biedt kansen voor een nieuwe generatie.’

Bachelors rechtsgeleerdheid bij een afstudeerceremonie aan de Universiteit Maastricht

FOTO: HOLLANDSE HOOGTE

Het is 1889 als de Universiteit van Amsterdam (UvA) een nieuwe aula wil bouwen. In hun zoektocht naar geld stuitten de bestuurders op meneer Lehmann, zakenman en broer van een hoogleraar van de UvA. Hij schenkt het benodigde bedrag in één keer, een gulle gift. Het blijkt in de familie te zitten: als zijn gelijknamige neef in 1928 overlijdt, laat hij 2 miljoen gulden na ter financiering van studiebeurzen. Het is een van de eerste fondsen die opgericht wordt om de doelstellingen van een universiteit te ondersteunen. Vandaag de dag bestaan er meer dan zeventig van zulke deelfondsen voor de Universiteit van Amsterdam, met een vermogen van ruim 20 miljoen euro. Een derde van dit vermogen is afkomstig uit nalatenschappen. Dat aandeel groeit, aldus Carolyn Wever (62), directeur van het Amsterdams Universiteitsfonds. ‘We ontvangen sinds twee jaar steeds meer giften uit erfenissen: de laatste twee maanden zelfs twee achter elkaar. We zijn nog niet zo ver als in de Verenigde Staten, waar het heel gebruikelijk is om een onderwijsinstelling in je testament op te nemen, maar het gebeurt steeds vaker.’ En dat is niet vreemd, vindt Wever: ‘Onderwijs is de grootste gift die je kunt nalaten.’

Die gift is heel erg belangrijk, stelt Eelco Keij (40), directeur bureau Fondsenwerving en Relatieontwikkeling van de Radboud Universiteit in Nijmegen. ‘Veel mensen denken dat onderwijsinstellingen tegenwoordig voldoende geld hebben, omdat we gefinancierd worden vanuit publieke middelen.’ Het geld wordt vaak gebruikt voor aanvullende zaken: studiereizen, betaling van promovendi of de mogelijkheid voor minder draagkrachtige studenten om ook te kunnen studeren. ‘De reguliere financiering is daarvoor niet toereikend.’

Belastingvrij

Met het nalaten van (een deel van) hun erfenis, willen veel ouderen iets terugdoen voor een nieuwe generatie. ‘De ouderen van nu leven langer en willen impact hebben na hun dood. Ze zijn de rijkste generatie: geboren na de oorlog en gezegend met veel financiële voorspoed,’ aldus Tanja Visser (42), directrice van Stichting Nyenrode Fonds. Een ander voordeel is de aanmerking sinds 2008 van onderwijsinstellingen als Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI), wat maakt dat donateurs belastingvrij kunnen schenken en nalaten.

Visser was ruim vijf jaar werkzaam bij de charitatieve organisatie Cliniclowns, onder andere als hoofd Fondsenwerving, én zij is *alumna* van Nyenrode Business Universiteit. ‘Een ideale combinatie,’ vindt Visser. Vorig jaar begon zij fondsen te werven voor de in 1946 opgerichte universiteit, met speciale aandacht voor nalatenschappen. ‘Daar werd toen nog geen enkele aandacht aan besteed op de universiteit.’ Sindsdien heeft één persoon Nyenrode Business Universiteit in zijn testament laten opnemen. ‘Het duurt soms heel lang voordat je de zaadjes die je hebt geplant, kunt oogsten.’

Grote gift

Bij de Radboud Universiteit ging dat afgelopen jaar onverwacht een stuk sneller, vertelt Keij. ‘Toen ik in 2015 begon, hebben we als Bureau Fondsenwerving nalatenschappen tot hoofddoel gemaakt. In februari van dit jaar kregen we bericht dat de in 2008 afgestudeerde Theo Wubben, die na zijn pensionering de *master* Interreligieuze Spiritualiteitsstudies had gevolgd, was overleden. Wubben heeft ons als voornaamste erfgenaam aangewezen.’

Hoe hoog het bedrag is, weet Keij niet precies: een gedeelte van het onroerend goed is nog niet verkocht. Wel gaat het om een bedrag dat voor Nijmeegse begrippen groot zal zijn. Zakenglossy *Quote* raamde het vermogen van oliehandelaar Wubben in 2013 nog op 38 miljoen euro. Uit de nalatenschap wordt het Wubbenfonds opgericht, om minder draagkrachtige studenten toch te laten studeren aan de universiteit. ‘Zelf werd Wubben in zijn jeugd ook met beurzen geholpen om door zijn studiejaren heen te komen. Op deze manier biedt hij een kans aan een volgende generatie.’

Ook UvA-alumna Trudie Vervoort-Jaarsma heeft met haar erfenis veel impact voor studenten. De vroegere psychologiestudente die in 2015 op 86-jarige leeftijd overleed, liet de universiteit als enige erfgename ruim 4 miljoen euro na: een van de hoogste bedragen die een particulier ooit aan een Nederlandse universiteit vermaakte. Voor de universiteit kwam de erfenis onverwacht. Wever herinnert zich het moment nog goed. ‘We waren compleet verrast toen de notaris belde.’

Doelstellingen

Het is ongebruikelijk dat zulke grote schenkingen gedaan worden zonder dat er contact over is geweest met de universiteit, benadrukt Wever. ‘Gelukkig was dit testament opgemaakt door een notaris met wie wij veel samenwerken, hij kent onze procedure.’ Voor alle drie de geïnterviewde universiteiten geldt: de erfenis moet besteed worden aan doelstellingen die passen bij de universiteit. Wever: ‘Onze zusteruniversiteit in Oxford kreeg ooit veel geld aangeboden om een vlindertuin te bouwen.’ Niet passend bij waar de universiteit voor staat, vertelt Wever. ‘Dat geld is dan ook afgewezen.’

Wel kunnen donateurs er soms voor kiezen een doelstelling te steunen waarmee ze zich verbonden voelen. Zo is een deel van de erfenis van Vervoort-Jaarsma gereserveerd voor onderzoek bij de faculteit Rechten. Haar moeder was een van de eerste vrouwelijke juristen in het voormalige Nederlands Indië. ‘Door de rechtenfaculteit te steunen, heeft zij impact op iets wat een deel van haar leven was. Voor veel donateurs is dat belangrijk,’ aldus Wever. Keij werd laatst gebeld door een dame die 100.000 euro wilde nalaten aan een specifieke hoogleraar die onderzoek deed naar een bepaalde ziekte. ‘Haar moeder was aan de gevolgen van die ziekte overleden en zelf leed zij er ook aan.’

Doelstellingen liggen vaak in het verlengde van het verbeteren van het onderwijs, het bevorderen van onderzoek of het mogelijk maken van reizen of studiebeurzen. Maar de UvA heeft bijvoorbeeld ook de grootste collectie Joodse handschriften en oude drukken op het Europese vasteland, de Bibliotheca Rosenthaliana. Voor Visser van Nyenrode gelden extra strenge doelstellingen. ‘Als iemand ons geld wil nalaten voor kankeronderzoek, zullen we dat niet aannemen.’

‘De ouderen van nu leven langer en willen impact hebben na hun dood’

Alumni

Dat dat soort vragen soms toch bij hen terechtkomt, is omdat veel mensen die willen nalaten zelf alumnus zijn. Dat maakt de gulle gevers aan universitaire instellingen anders dan die van bijvoorbeeld goede doelen. ‘Bij Cliniclowns waren de mensen die nalieten vaak bij ons onbekende oudere dames zonder kinderen. Bij Nyenrode gaat het echt om mensen die een band met ons hebben,’ aldus Visser. Keij ziet eenzelfde tendens. ‘De donateur van tegenwoordig geeft niet zomaar een blanco cheque, die zoekt verbinding met het onderwerp.’

Ook de actualiteit speelt een rol bij keuzes. Steeds populairder is het fonds voor studiehulp aan vluchtelingen. Een goed initiatief, vindt Wever van de UvA. Toch drukt ze mensen op het hart om niet té specifiek te zijn in de eisen die ze stellen aan hun schenking of aan hun fonds. ‘We hebben via de rechter een fonds om moeten zetten dat in 1909 was opgericht met als doel protestantse meisjes geneeskunde te laten studeren. Uit dat fonds konden we bijna niemand meer financieren.’

Om die reden is voorlichting aan potentiële nalaters essentieel. ‘Er moet een vertrouwensband ontstaan tussen universiteit en nalater,’ benadrukt Visser, ’zodat je het gesprek aan kunt gaan over de mogelijkheden.’ Keij wil informatiesessies gaan organiseren. ‘We kunnen bijvoorbeeld alumni gericht uitnodigen en een alumnus-notaris langs laten komen om vragen te beantwoorden. Veel ouderen zijn geïnteresseerd. Aan ons de taak om informatie te verstrekken, zonder al te opdringerig te worden.’ **[LO]**

ADVERTORIAL

Hiv-onderzoek in het AMC. Foto: Harmen de Jong

U kunt nu iets doen door iets na te laten

Aidsfonds als erfgenaam

Aidsfonds werkt aan een wereld zonder aids en is er voor iedereen die met hiv en aids te maken heeft. In Nederland én daarbuiten.

Sinds het begin van de epidemie zijn al meer dan 35 miljoen mensen aan de gevolgen van aids overleden. En bijna 37 miljoen mensen leven nog met hiv. Veelal gaat het om jonge mensen, in de bloei van hun leven. Er is nog altijd geen geneesmiddel of vaccin tegen aids. Wel zijn er levensreddende medicijnen. Maar wereldwijd heeft bijna de helft van de mensen met hiv nog steeds geen toegang tot deze hiv-remmers.

Om de aidsepidemie een halt toe te roepen financiert Aidsfonds projecten op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, voorlichting en preventie, hulp en zorg in ontwikkelingslanden en in Nederland, lobby en toegang tot behandeling.

Om aidsprojecten te kunnen financieren, is Aidsfonds voor een zeer groot deel afhankelijk van bijdragen van particulieren.
Wellicht denkt u na over uw nalatenschap en de mogelijkheid om een verschil te maken voor toekomstige generaties. Als u Aidsfonds opneemt in uw testament, máákt u dat verschil. Met uw bijdrage, of die nu groot of klein is, strijdt u samen met ons tegen aids. En zo brengt u een wereld zonder aids dichterbij.

Wilt u meer weten over hoe u de strijd tegen aids kunt steunen via een nalatenschap? Dan kunt u contact opnemen met Noud Rietman:
nrietman@aidsfonds.nl
Tel. 020 626 26 69 / 06 53 14 56 54

Noud Rietman

aidsfonds

Stichting Aids Fonds – STOP AIDS NOW! – Soa Aids Nederland
Postbus 10845, 1001 EV Amsterdam | IBAN: NL37 INGB 0000 0089 57

TerZake NALATEN

Een wereld van verschil

Ontwikkelingsorganisatie Simavi werkt sinds 1925 aan basisvoorzieningen in ontwikkelingslanden: schoon water, toiletten, zeep en maandverband. Dat resulteert in verbetering van veel levens, vooral die van meisjes en vrouwen.

Grace is 14 en woont in een dorpje in Tanzania. Ze deed het goed op school. Tot een halfjaar geleden. Toen werd ze voor het eerst ongesteld. Op school is geen wc en Grace heeft geen maandverband. Dus moet ze elke keer thuisblijven. Zo ziet ze haar droom om onderwijzeres te worden in rook opgaan. Sandra van Soelen kent veel meisjes zoals Grace in Tanzania, Oeganda en Kenia. Ze werkt al jaren aan ontwikkelingsprogramma's in Afrika. Voor Simavi is ze verantwoordelijk voor de zogenaamde WASH-programma's: projecten rond water, sanitatie en hygiëne. 'Als een gemeenschap geen toegang tot schoon drinkwater en schone toiletten heeft, en niet over basale hygiënische kennis beschikt, zijn het vooral de vrouwen die daar de dupe van zijn. In deze landen bepalen de mannen wat er gebeurt. Van het gezinsleven tot aan de landspolitiek. Vrouwelijke ongemakken vallen buiten hun blikveld. Op menstruatie rust een taboe en vrouwen hebben geen toegang tot de hoognodige sanitaire voorzieningen en hygiëneproducten. Bij gebrek aan maandverband moeten ze zich zien te redden met oude lappen of bladeren. Met alle risico's op ontstekingen van dien.'

Politieke beïnvloeding

Ook toegang tot schoon water helpt het leven van de vrouwen. Voor veel dorpen komt het water nog altijd uit vervuilde rivieren. Het drinken hiervan heeft ziektes en vroegtijdig overlijden tot gevolg. Schoon drinkwater is essentieel voor verdere sociale en economische ontwikkeling, aldus Simavi. De organisatie werkt inmiddels in negen ontwikkelingslanden in Afrika en Azië aan veilig drinkwater, sanitaire voorzieningen en voorlichting over geboortebeperking en seksueel overdraagbare aandoeningen. Naast hygiënelessen geven de medewerkers trainingen over het onderhoud van de waterinstallaties en leren ze lokale instellingen hoe ze invloed kunnen uitoefenen op de plaatselijke overheid. 'Een recent succes in Tanzania is de lobby die geleid heeft tot een beleidsvoorstel om maandverband beschikbaar te stellen op alle scholen. Hierdoor kunnen meisjes naar school blijven gaan, ook als ze ongesteld zijn. Dat is echt een enorme stap,' vertelt Van Soelen.

Sandra van Soelen

Blijvend succes

Simavi werkt altijd samen met lokale partners. 'Zij kennen de taal en cultuur. Verandering kan beter van binnenuit beginnen,' benadrukt Van Soelen. 'Met sommige lokale organisaties wordt al tientallen jaren samengewerkt.' Dat samenwerken leidt tot een betere bedrijfsvoering van lokale organisaties. 'Zij zijn onze directe link met de lokale bevolking en al hun noden en wensen.' De juiste start van projecten is cruciaal voor succes op de lange termijn, onderstreept Van Soelen. Ook essentieel is een degelijke financiële planning. 'Bij de bouw van een waterput moet je in de begroting al geld reserveren voor het noodzakelijke onderhoud. Zo voorkom je dat alle moeite voor niets is geweest wanneer er reparaties moeten worden verricht.'
Verbeteringen in de leefomstandigheden gaan vaak moeizaam, weet Van Soelen als geen ander. 'Maar is een waterput eenmaal gerealiseerd, dan maakt dat een wereld van verschil. De dorpsbewoners zijn na verloop van tijd zoveel gezonder: ze wassen hun handen, hun eten is gezonder, ze doen hun behoefte niet meer in het open veld. En nu de vrouwen niet langer uren per dag kwijt zijn aan water halen, kunnen ze zich ontwikkelen of werken. Laatst was ik bij een groepje vrouwen dat die extra tijd inzet om duurzaam maandverband te ontwikkelen. Dat is twee vliegen in één klap. Daar haal ik echt energie uit. Zien dat de gezondheid van mensen verbetert, waardoor ze zich sociaal en economisch kunnen ontwikkelen, dat is echt heel mooi.' **[StHdL]**